

بهینه‌سازی مطالعه و اجرای سد در ایران

مسعود نصیری^۱

سعید سعیدی^۲

چکیده:

با شناسایی چالش‌های عمده صنعت سدسازی ایران از قبیل:

- فرارفتن هزینه و مدت ساخت از برآوردها و برنامه‌های اولیه در بسیاری از سدها،
- همگام نبودن اجرای بخش‌های لازم برای بهره‌برداری همه‌جانبه از سدها پس از تکمیل ساخت،
- برخی نارسایی‌ها در توجه‌پذیری فنی و اقتصادی سدها و لذا وقوع وقفه‌های ناخواسته در اجرا،
- کمبود بودجه در اجرا و گرایش شتابزده به جلب سرمایه‌گذاری خارجی،
- کاهش تدریجی سایت‌های با ارجحیت‌های بالا،
- غفلت از بهره‌گیری کامل از تاسیسات موجود از طریق اجرای طرح‌های بهسازی و توسعه،
- و با اشاره به برخی تجارب موفق در مطالعه و اجرای سدهای اخیر، راهکارهایی برای بهبود وضعیت سدسازی ارائه شده است.

- حسب ارتباط مسائل با سیاست‌گذار، کارفرما، مشاور، و پیمانکار، و با استناد به برخی نمونه‌های تجربه شده در دو دهه اخیر، مشکلات در چهار مقوله دسته‌بندی شده و برای کاهش مشکلات یادشده پیشنهاداتی عملی و قابل حصول ارائه شده است:
- پرهیز از سیاست "سدسازی برای سدسازی" و شتاب در آغاز اجرا پیش از کسب اطمینان از توجه‌پذیری فنی-مالی و وجود اعتبارات کافی،

- انتخاب‌های آگاهانه اساسی مشاور، پیمانکار، و دستگاه نظارت (مجری و دفتر فنی)؛ اجتناب از صرفه‌جویی‌های بی‌مورد؛ و تلاش در ایجاد نگرش متحدانه به مجموعه دست‌اندرکاران به دور از زیاده‌روی در مرزبندی بین کارفرما، پیمانکار و مشاور،
- پرهیز از طراحی کلیشه‌ای و تلقی هر سد بعنوان یک مجموعه منحصر به فرد در ساختگاه خود، ترجیح نظرات کارشناسی بر تحمیلات غیرکارشناسانه و شتاب آفرین، ارائه گزارش‌ها و نقشه‌های منضبط و ماندگار،
- تخصیص نیروی انسانی و ماشین‌آلات کافی، اعمال سازمان و تشکیلات مناسب، رعایت برنامه زمانبندی و کنترل جدی پیشرفت کار،

- توصیه IRCOLD در تشویق به ایجاد پایگاه رایانه‌ای سدهای کشور؛ تدوین تاریخچه مستند هر سد بویژه تحویل هنگام راه‌اندازی پروژه؛ تبادل تجارب بین دست‌اندرکاران و چرخش سیستماتیک کارشناسان و مهندسين بین بخشهای طراحی، اجرایی، نظارت، تحقیقاتی و کارفرمایی،

- استانداردسازی جنبه‌های عمده مطالعات، مطالعه متمرکز بر امکان‌پذیری فاینانس داخلی سدها با توجه به چند مناقصه بین

المللی اخیر

کلمات کلیدی:

سد سازی، بهینه‌سازی مطالعات، بهینه‌سازی اجرا، مدیریت سد سازی، سدهای بزرگ ایران، هزینه ساخت، مدت ساخت

^۱ دکترای مهندسی عمران، عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات حفاظت خاک و آبخیزداری، مشاور پروژه‌های سدسازی

^۲ دکترای مهندسی عمران، عضو هیئت علمی دانشگاه شهروود، مشاور پروژه‌های سدسازی و هیدرولیک، تهران، ص پ ۸۹۸-۱۵۷۴۵